

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

BRNO 1975

"Hradiska" vzdálena více než 2 km, a nemá s ním tedy žádnou souvislost. Zůstává tedy kulturní zařízení opevnění v trati "Hradisko" i nadále nejisté.

P o z n á m k y :

1 Tvarůžek, K. 1886 : ČVMSO III, 32.

2 Naposledy Podborský, V. 1970 : Mähren in der Spätbronzezeit und an der Schwelle der Eisenzeit, Brno, 32, 195.

Eine Fortifikation in der Flur "Hradisko" bei Bohuslavice/Bez. Hodonín/. Auf der rechten Seite der Strasse aus Jestřabice nach Bohuslavice auf dem Berg "Hradisko" befindet sich eine Befestigung, die vermutlich nur teilweise ausgebaut wurde. Am besten ist der Querwall in einer Länge von ca. 250m und einer Höhe von 4-5m sichtbar, der in seiner Gesamtlänge von einem ungefähr 1m tiefen und 3-4m breiten Graben umgeben ist. Dieser Querwall ist inmitten durch eine Pforte, mit gut erhaltenen nach innen gedrehten Flügeln unterbrochen. Die Fortsetzung des Walles ist nur im oberen, höheren Teil, wo auf diesen fast senkrecht die Längsseite der Befestigung anknüpft, auf der das allmähliche Verschmelzen dieses Wallteiles mit dem Terrain sichtbar ist. An der Stelle, wo vermutlich der untere Wall sein sollte, kann man nur eine unbedeutende Terrainwelle verfolgen, in deren Störung durch einen Waldweg sich eine ca. 15 - 20m breite rot gebrannte Schicht abhob. Auf der gesamten Fläche von "Hradisko" gelang es kein Scherbenmaterial zu finden, das eine nähere Datierung der Fortifikationen ermöglichen könnte.

V Ý Z K U M N A P O Z D N Ě B R O N Z O V Ě M H R A D I S K U N A T E P E N E C I , O B E C J Í V O V Á

/ okr. Olomouc /

Vít D o h n a l, Vlastivědný ústav, Olomouc

V době od 22.7. do 24.8. 1974 uskutečnilo archeologické oddělení olomouckého VÚ další etapu výzkumu, který byl započat v r. 1971, /1/ a jehož úkolem bylo prozkoumat ohroženou část hradiska z pozdní doby bronzové a z počátku starší doby železné na vrcholu kopce Tepenec. V této čtvrté etapě šlo o to prodloužit zjišťovací sondu, s níž se počítá přes celý opevněný areál, co nejdále k jihovýchodu, aby se výzkum dostal z bezprostřední blízkosti lomu. Dosavadní tři etapy byly totiž stále v prostoru ohroženém rychle postupující těžbou, takže např. v r. 1973 tentýž den kdy skončil výzkum, bylo při komorovém odstřelu strženo jihozápadní nároží kamenné středověké budovy, /2/ na jehož průzkumu se ještě před několika dny pracovalo. V r. 1974 bylo prozkoumáno dvanáct čtverců / 5 x 5 m /, čímž se plánovaná sonda prodloužila o 60 m a byl tak získán dostatečný odstup od lomové stěny. Další dva čtverce byly založeny těsně u severního okraje sondy v místě, kde byla zachycena kulturní jáma. Vcelku bylo tedy v r. 1974 prozkoumáno čtrnáct čtverců o celkové ploše 350 m².

Zkoumaný terén měl mírný sklon k západu a nikde se nepodařilo zjistit stopy po pravěké nebo středověké umělé úpravě svahu. Hned pod drnem se všude objevila šedohnědá hlína s převážně odřenyými střepy, úlomky mazanice, s drobnými volně rozptýlenými uhlíky a většími či menšími lomovými kameny, které v nepravidelných shlucích pokrývaly odkrytou plochu. Střepový materiál byl většinou z pozdní doby bronzové a jen zřídka se objevila typická keramika halštatská. Rovněž středověké keramiky bylo poměrně málo, a to hlavně ve čtvercích v jihovýchodní části zkoumaného úseku. Spodní hranice hlíny se střepy se pohybovala v hloubce kolem 40 - 50 cm pod dnešním povrchem v téže úrovni, kde začínalo žluté jílovité podloží. Povrch podložní zeminy byl rozbrázděn mělkými nepravidelnými většími či menšími prohlubněmi, které byly vyplněny opět tmavší šedohnědou hlínou s ojedinělými střepy. Rozložení prohlubní po ploše bylo zcela nahodilé a rovněž jejich původ byl patrně náhodný. Ve čtvercích 5/74 a 6/74 /podle průběžného číslování od počátku výzkumu to byly čtverce 18 a 19/ byl zachycen jižní okraj kulturní jámy, která jak se ukázalo ve dvou sousedních čtvercích 13/74 a 14/74 /26 a 27/ měla přibližně obdélníkový tvar. Delší osa jámy měla směr SV - JZ a byla 5 m dlouhá, kratší osa měřila asi 3 m, dno jámy bylo nerovné a v nejhlubším místě sahalo asi 60 cm pod horní okraj jámy. Jáma byla vyplněna šedohnědou hlínou s pozdněbronzovými střepy a dala se poměrně dobře v okolní podložní zemině sledovat. Podle rozměrů jámy i podle jejího tvaru šlo asi o zahloubenou část sídlištního objektu, k němuž patrně patřilo i množství kamenů střední až velké velikosti nepravidelně rozhozených jak v jámě tak i v jejím nejbližším okolí. Prozkoumaná jáma je dalším dokladem trvalého osídlení lokality na sklonku pozdněbronzové fáze lužické kultury. S existencí jiného podobného objektu je třeba počítat v prostoru čtverců 1/72, 2/72, 8/72 a 9/72, kde však byl původní pravěký terén při stavbě středověké budovy tak změněn, že se z tohoto staršího objektu zachovaly pouze větší prohlubně a kulevé jamky vyplněné šedohnědou hlínou se střepy /3/. Vzdálenost mezi oběma pravěkými celky je asi 30 m.

Pokud jde o vlastní nálezkový materiál získaný v r. 1974, nejpozoruhodnějším nálezem byla téměř nepoškozená brýlovitá spona stočená z oblého bronzového drátu s osmičkovou kličkou uprostřed, která ležela na rozhraní mezi šedohnědou hlínou se střepy a jílovitým podložím ve čtverci 1/74 /14/ a drobná publiko-

vitá bronzová nášivka nalezená v těchto místech.

P o z n á m k y :

- 1 Dohnal V., Zjišťovací sondáž na Tepenci / katastr Jívová/ - pravěká část / okr. Olomouc /, PV 1971, Brno 1972, 62-64.
- 2 týž, Výzkum hradiska z pozdní doby bronzové na Tepenci /k.ú. Jívová, okr. Olomouc/, PV 1973. Brno 1974, 34.
- 3 týž l.c. 35-36.

Grabung auf dem spätbronzezeitlichen Burgwall auf Tepenec, Gemeinde Jívová /Bez. Olomouc/. Im Sommer 1974 wurde die vierte Etappe der Rettungsgrabung auf dem Berg Tepenec durchgeführt. Die Grabung des Teiles des befestigten Areales, das durch den Steinbruch bedroht ist, wird in einer fünf Meter breiten Sonde durchgeführt. Die Sonde wurde im Jahre 1971 eingeleitet und soll quer über den Burgwall in seiner kürzeren Achse verlaufen. Die geplante Länge der Sonde beträgt 110m. Im Jahre 1974 wurde der Abschnitt in einer Länge von 60m untersucht, wobei man eine Kulturgrube feststellte /5 x 3m, Tiefe der Grube 60m/, die von einem ähnlichen in den vergangenen Jahren festgestellten Siedlungsobjekt ca. 30m entfernt ist. Beide Gruben enthielten spätbronzezeitliche Keramik. Die Kulturschicht beginnt gleich unter dem Rasen und reicht in eine Tiefe von 30 - 50 cm. Das Liegende ist durch zahlreiche unregelmässige Eintiefungen gefurcht, Pfostengruben kamen selten vor. Im Jahre 1974 fand man ausser Scherbenmaterial eine fast unbeschädigte grosse Brillenfibel mit Achterschlinge und einen kleinen stark gewölbten bronzenen Buckel mit einer Ose an der Innenseite. Mit der Beendigung der Grabung wird im Jahre 1975 gerechnet.

REVIZNÍ VÝZKUM NA POHŘEBIŠTI PODOLSKÉ KULTURY
V PODOLÍ

/ okr. Brno-venkov /

Jiří Ř í h o v s k ý, AÚ ČSAV Brno

/ Tab. 18 - 19 /

"Podolská kultura", představující v dnešním pojetí mladší /podolskou/ vývojovou fázi středodunajského okruhu kultury popelnicových polí v pozdní době bronzové, byla pojmenována v roce 1910 I. L. Červinkou podle rozsáhlého žárového pohřebiště, prozkoumaného v roce 1907 členy Moravského archeologického klubu P. Černým, I. L. Červinkou, A. Procházkou, J. Stávkem, E. Synkem a A. Ptáčkem v Podolí u Brna /1/. Obsáhlý nálezový materiál - v převážné části keramický, doplněný menším počtem bronzových a také již železných předmětů - zůstal většinou v depozitáři Moravského muzea v Brně nezpracován /neumytý a nerestaurovaný/. V dalších pracích, věnovaných problematice pozdní doby bronzové na jižní Moravě, byly proto tyto nálezy publikovány jen velmi mezerovitě /2/. Tento nedostatek se velmi citelně projevil zejména při přípravě autora tohoto příspěvku k obsáhlejší studii o vrcholném a pozdním období podolské fáze středodunajských popelnicových polí na jižní Moravě. Po dohodě ředitelství Archeologického ústavu ČSAV v Brně s vedením pravěkého oddělení Moravského muzea byl celý dosud nedotčený keramický nálezový soubor z Podolí v Archeologickém ústavě laboratorně zpracován a fotograficky i kresebně dokumentován. Velkou část nalezených předmětů /z toho téměř všechny dřívě restaurované nádoby/ se však, bohužel, nepodařilo zařadit do nálezových celků. Nepříjemným překvapením byla také skutečnost, že číslování hrobů na nálezech se nepodařilo sladit ani s dvojitým číslováním hrobových celků v předběžné přehledné publikaci podolského pohřebiště z roku 1910. Naprosto nevyhovující a nedostatečnou identifikací nálezu, které mají pro řešení zmíněné problematiky sklonku kultury popelnicových polí a jejího přechodu k vlastní halštatské kultuře klíčový význam, bude nutno alespoň částečně vynahradiť získáním nových celků přímo v terénu. Proto se v roce 1974 přikročilo k zahájení zjišťovací akce, jejímž cílem byl pokus navázat na prozkoumanou plochu z roku 1907.

Předběžným průzkumem terénu, který se za uplynulých 67 let podstatně změnil hustou zástavbou, byla za nejvhodnější určena parcela číslo 1783/5 ve východní části pohřebiště, kde byla hustota hrobů největší a neprozkoumaná plocha v zahradách nejméně osázená ovocnými stromy. Následným zjišťovacím výzkumem provedeným ve dnech 19. až 29. listopadu 1974 jsme na ploše 30m² našli tři žárové hroby. Byly uloženy v hloubce 100 až 120cm pod dnešním povrchem ve vrstvě hnědé humusovité hlíny, která měla v nadloží silnější vrstvu světlé sprašové hlíny pocházející zřejmě z navážky z blízké zaniklé cihelny. Nepodařilo se rozpoznat tvar ani velikost hrobových jam.

Hrob 1/74 : obsahoval dvě nádoby /amforu a amforovitou misku/, z nichž větší se zahlubovala 5cm do sprašového podloží ; popelnicí byla menší nádoba.

Hrob 2/74 : nad skupinou čtyř nádob /dvě amfory, amforovitá mísa a plochá mísa/ byly nepravidelně rozhozeny střepy hrubé hrcovité nádoby, zlomky spálených kústek a malá bronzová spirálka ; hrobová jáma se zahlubovala asi 20cm do sprašového podloží.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klína, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné